

Franciszek Adamczuk

PRZESTRZENNE I INSTYTUCJONALNE ASPEKTY ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI NA PRZYKŁADZIE DOLNEGO ŚLĄSKA

1. Uwagi wstępne

Celem opracowania jest ukazanie przestrzennych i instytucjonalnych aspektów rozwoju przedsiębiorczości na Dolnym Śląsku. Region ten do niedawna był zewnętrznym – graniczącym z UE – regionem europejskim. Obecnie jest regionem wewnętrznym o istotnej roli ponadregionalnej i szerokiej współpracy zagranicznej na pograniczu polsko-niemieckim. Podejmowanych jest tu wiele działań zmierzających do rozwoju przedsiębiorczości na tym obszarze. Autor ukazuje przestrzenne aspekty rozwoju przedsiębiorczości, przede wszystkim związek tego aspektu z aspektem instytucjonalnym. Teza brzmi: podstawowe znaczenie w rozwoju przedsiębiorczości na Dolnym Śląsku formalnie ma Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP). Główną rolę w rozwoju przedsiębiorczości odgrywa ona w aglomeracji wrocławskiej, w której działają także inne instytucje otoczenia biznesu (IOB). Kompatybilną rolę na całym obszarze Dolnego Śląska (przestrzeni gospodarczej Dolnego Śląska) spełniają także liczne IOB w innych miejscowościach, przede wszystkim w ośrodkach o funkcjach ponadlokalnych, takich jak Wałbrzych, Legnica i Jelenia Góra. Kompatybilna rola przypada także innym IOB w kilkunastu innych mniejszych miejscowościach regionu. Ich rola w rozwoju przedsiębiorczości różni się jednak od roli IOB zlokalizowanych we Wrocławiu.

Analizie poddano następujące kwestie: lokalizację IOB (aspekt przestrzenny) oraz formy więzi pomiędzy instytucjami rozwoju przedsiębiorczości, które będą określane instytucjami otoczenia biznesu (IOB), a także efekt transgraniczny ich działalności.

2. Pojęcie przedsiębiorczości – wybrane aspekty teoretyczne i praktyczne

Pojęcie „przedsiębiorczość” nie jest pojęciem jednoznacznym i ma cechy wielowymiarowości. Jest przedmiotem zainteresowań przedstawicieli wielu dziedzin nauki: ekonomistów, socjologów, specjalistów od organizacji i zarządzania, ekologów,

planistów przestrzennych i wielu innych. W literaturze istnieje zgodność co do tezy, że nie ma jednej uniwersalnej definicji przedsiębiorczości. Funkcjonuje bardzo wiele pojęć o charakterze synonimów i pojęć pokrewnych: przedsiębiorstwo, przedsiębiorca itp. Mówi się o postawach przedsiębiorczych, dokonując gradacji tych postaw, aktywności podmiotów gospodarczych, dzieląc je na mniej i bardziej przedsiębiorcze. Podobna uwaga dotyczy samych przedsiębiorców, czyli osób prowadzących tę działalność.

Wielka internetowa encyklopedia multimedialna formułuje przedsiębiorczość jako „cechę działania zmierzającego do zapewnienia racjonalnej i efektywnej koordynacji zasobów gospodarczych przedsiębiorstwa oraz umożliwienia osiągnięcia racjonalności gospodarowania oraz efektywności ekonomicznej, która wyraża osiągnięcia racjonalności”. Wśród licznych autorów często podawana jest bardzo prosta interpretacja przedsiębiorczości: „zdolność do kreowania i zaspokajania swoich i cudzych potrzeb” [2, s. 5]. W literaturze interesująca wydaje się interpretacja J. Brdulaka i M. Kulikowskiego, według których przedsiębiorczość to „gotowość do podejmowania działalności gospodarczej i ponoszenia związanego z tym ryzyka” [1, s. 272]. C.A. Kent definiuje przedsiębiorczość jako „proces samoniszcący, gdzie nowe pomysły przyciągają ogromne stado emitatorów, [...] nowa fala przedsiębiorczego geniuszu zmiata stare produkty i technologie, niszcząc stare rynki i firmy, które je dostarczały” [3, s. 543]. W literaturze z zakresu międzynarodowych stosunków gospodarczych pojęcie przedsiębiorczości odnoszone jest najczęściej do konkretnych podmiotów gospodarczych, rynków lub przedsięwzięć oraz do konkurencyjności przedsiębiorstw i gospodarek [5, s. 272-288]. Regionaliści z kolei ukazują przedsiębiorczość jako czynnik rozwoju lokalnego lub regionalnego [4, s. 120-125]. Przedstawiciele nauk społecznych eksponują rolę jednostek lub grup społecznych i zawodowych, grup interesów w rozwoju przedsiębiorczości w skali makroekonomicznej lub w układzie przestrzennym, np. warunki pracy [7, s. 171-217].

Dolny Śląsk to obszar, gdzie mamy do czynienia ze swoistą konkurencją, ale i okazją do współdziałania IOB. Współdziałanie to nie jest powszechne. Szczególnie widoczne jest to wśród agencji rozwoju regionalnego, na co wskazują przedstawiciele samorządu terytorialnego. Samorząd gospodarczy nie funkcjonuje zadowalająco z powodu ułomności obecnego ustawodawstwa w tym zakresie.

3. Ogólna charakterystyka rozwoju gospodarczego Dolnego Śląska

Przedmiotem analizy i oceny nie jest poziom rozwoju Dolnego Śląska. Rozwój ten jednak jest integralnie związany z przedsiębiorczością w tej przestrzeni gospodarczej. Dlatego zostaną przedstawione tylko wybrane informacje na temat rozwoju regionu w kontekście stanu rozwoju przedsiębiorczości.

1. Powierzchnia: 19,9 tys. km². **Liczba mieszkańców:** 2,9 mln. PKB: w tej kwestii jest wiele trudności w porównaniu i interpretacji tej wielkości. Jak podaje Eurostat, w 2003 r. PKB na Dolnym Śląsku według jednostek PPS (jednostki

parytetu siły nabywczej) szacowany jest na 30 373,3 mln zł. Odnosząc to do liczby mieszkańców, PKB mierzony w PPS *per capita* wynosi na Dolnym Śląsku 10 470,4 zł. Stanowi to odpowiednio 48,2% średniej UE. Inaczej przedstawia się PKB obliczany w euro. W 2003 r. PKB na Dolnym Śląsku wyniósł 14 901,4 mln euro, a na 1 mieszkańca wyniósł tylko 5137,0 euro¹.

2. Jak podaje GUS [6, s. 43], liczba podmiotów gospodarczych w 2004 r. na Dolnym Śląsku wynosiła:

- 304,5 tys. podmiotów gospodarki narodowej (wzrost w stosunku do 2000 r. o ponad 11%),
- podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności – 105,2 (w 2000 r. – 92,6),
- osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – 228,2 tys. (w 2000 r. – 211,1),
- wielkość produkcji dostarczana przez MŚP – ok. 70%.

Jak wynika z licznych raportów, m.in. Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych (PAIIZ), Krajowej Izby Gospodarczej (KIG), a przede wszystkim Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP), rozwój przedsiębiorczości na Dolnym Śląsku przebiega zadowalająco, szczególnie korzystna jest ilość i wielkość zainwestowanego w ostatnich latach kapitału zagranicznego oraz zamierzenia w tym zakresie w przyszłości.

4. IOB na Dolnym Śląsku i zakres ich aktywności w rozwoju przedsiębiorczości²

Analiza IOB na Dolnym Śląsku zostanie przedstawiona w 3 grupach. Są to:

- I. Izby przemysłowo-handlowe, cechy i związki pracodawców,
- II. Stowarzyszenia, towarzystwa gospodarcze, fundacje,
- III. Agencje rozwoju regionalnego, centra transferu technologii, centra wspierania biznesu, fundusze, parki technologiczne i parki przemysłowe.

Tabela 1. Grupa I. Izby przemysłowo-handlowe i gospodarcze, cechy, związki pracodawców

Lp.	Nazwa	Siedziba	Usługi realizowane przez podmioty otoczenia biznesu
1	2	3	4
1	Zachodnia Izba Gospodarcza	Wrocław	Samorząd gospodarczy. Reprezentowanie interesów zrzeszonych podmiotów gospodarczych, lobbying, promocja, reklama. Organizowanie konferencji, seminariów, szkoleń, informacja gospodarcza.
2	Sudecka Izba Przemysłowo-Handlowa w Świdnicy	Świdnica	Reprezentowanie interesów zrzeszonych podmiotów gospodarczych – lobbying, promocja, reklama, organizowanie konferencji, seminariów, szkoleń, informacja gospodarcza.

¹ Dane Eurostatu za rok 2003. www.Eurostat.eu. Statystyka w tym względzie jest znacznie spóźniona.

² Analizą objęto IOB, które znalazły się w banku danych UMWD na koniec lipca 2006 r.

Tabela 1, cd.

1	2	3	4
3	Dolnośląska Izba Gospodarcza	Wrocław	Ośrodek KSU. Reprezentowanie interesów zrzeszonych podmiotów gospodarczych, lobbying, promocja, reklama, organizacja konferencji, seminariów, szkoleń, misji gospodarczych. Informacja gospodarcza. Oferty współpracy, kojarzenie partnerów handlowych. Stały Sąd Polubowny, legalizacja dokumentów, pozyskiwanie funduszy UE dla MŚP.
4	Euroregionalna Izba Przemysłowo-Handlowa	Jelenia Góra	Samorząd gospodarczy. Reprezentowanie interesów podmiotów gospodarczych zrzeszonych w izbie, lobbying, promocja, reklama, organizowanie konferencji, seminariów, szkoleń, informacja gospodarcza, inne działania transgraniczne.
5	Izba Gospodarcza w Wałbrzychu	Wałbrzych	Reprezentowanie interesów podmiotów gospodarczych zrzeszonych w izbie, lobbying, promocja, reklama.
6	Izba Przemysłowo-Handlowa Ziemi Kłodzkiej	Kłodzko	Reprezentowanie interesów podmiotów gospodarczych zrzeszonych w izbie, lobbying, promocja, reklama, działania informacyjne.
7	Izba Przemysłowo-Handlowa w Legnicy	Legnica	Reprezentowanie interesów zrzeszonych firm, lobbying, promocja, reklama, organizowanie konferencji, seminariów, szkoleń. Informacja gospodarcza.
8	Dolnośląska Izba Rolnicza	Wrocław	Reprezentowanie interesów zrzeszonych firm, lobbying, promocja, reklama.
9	Izba Młodych Przedsiębiorców Oddział Dolnośląski	Wrocław	Wspieranie przedsiębiorczości wśród młodych przedsiębiorców, organizowanie konferencji, seminariów, szkoleń, promowanie zasad etyki w biznesie.
10	Izba Gospodarcza Ciepłownictwo Polskie	Wrocław	Izba zrzeszająca przedsiębiorstwa energetyki ciepłej w Polsce. Lobbying na rzecz firm energetycznych (prawo energetyczne), szkolenia, konferencje, seminaria.
11	Polska Izba AGD	Wrocław	Działania zmierzające do integracji środowiska producentów i dystrybutorów AGD funkcjonujących na terenie Polski.
12	Polsko-Czeska Izba Przemysłowo-Handlowa w Świdnicy	Świdnica	Działania zmierzające do zintegrowania środowisk gospodarczych woj. wałbrzyskiego, tworzenia silnego lobby gospodarczego. Organizowanie spotkań, konferencji, misji gospodarczych, współpraca z Okręgową Izbą Gospodarczą w Hradec Kralove i innymi instytucjami zagranicznymi.
13	Brytyjsko-Polska Izba Handlowa Oddział Wrocław	Wrocław	Reprezentowanie firm z kapitałem brytyjskim na Dolnym Śląsku, promocja, lobbying, integracja przedsiębiorców DŚ.
14	Dolnośląska Izba Rzemieślnicza i Małej Przedsiębiorczości	Wrocław	Organizowanie spotkań, konferencji, platforma wymiany doświadczeń między przedsiębiorcami na Dolnym Śląsku, inne działania promocyjne.

1	2	3	4
15	Dolnośląska Izba Turystyki	Wrocław	Reprezentowanie interesów podmiotów gospodarczych, lobbing, promocja, reklama, organizowanie konferencji, seminariów, szkoleń. Informacja gospodarcza.
16	Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości w Bolesławcu	Bolesławiec	Cech zrzesza rzemieślników i przedsiębiorców zatrudniających do 50 osób. Jego celem jest reprezentowanie interesów zrzeszonych podmiotów, organizowanie szkoleń rzemieślników, prowadzenie bazy informacji gospodarczej.
17	Związek Pracodawców Polska Miedź, Dolnośląska Delegatura PKPP Lewiatan	Lubin	Wspieranie wspólnych inicjatyw przedsiębiorców w branży związanej z produkcją miedzi. Współpraca z innymi instytucjami branżowymi.
18	Związek Pracodawców Dolnego Śląska	Wrocław	Zrzeszenie pracodawców mające za zadanie wsparcie wspólnych inicjatyw przedsiębiorców dolnośląskich i ich interesów w skali kraju.
19	Federacja Pracodawców Polski Zachodniej	Legnica	Zrzeszenie pracodawców mające za zadanie wsparcie wspólnych inicjatyw przedsiębiorców dolnośląskich i ich interesów w skali kraju.
20	Regionalny Związek Pracodawców w Bolesławcu	Bolesławiec	Związek pracodawców wspierający wspólne inicjatywy, broniący praw i interesów zrzeszonych pracodawców wobec związków zawodowych pracowników, organów władzy i administracji państwowej oraz samorządu terytorialnego.
21	Polska Konfederacja Przedsiębiorców Chrześcijańskich	Wrocław	Organizacja spotkań, konferencji, wymiana doświadczeń między przedsiębiorcami na Dolnym Śląsku.

Źródło: UMWD-DRG, materiały wewnętrzne, opr. L. Pieczyński, 2006.

Jak wynika z powyższego zestawienia, na obszarze Dolnego Śląska funkcjonuje w sumie 21 instytucji IOB zaliczanych do grupy I. Obraz ten zmienia się, choć ta grupa IOB cechuje się stosunkowo największą stabilnością. Dominują funkcja doradcza, pomoc w dziedzinie zarządzania, reprezentacja na zewnątrz podmiotów gospodarczych, szkolenie kadr i szeroko rozumiany marketing.

Jak wynika z tab. 2, na terenie Dolnego Śląska aktywnie działa 17 IOB zaliczanych do grupy II. Prowadzą one przede wszystkim doradztwo firmom, zajmują się zbieraniem i dostarczaniem potrzebnych informacji, liczba tych podmiotów wzrasta.

Jak wynika z tab. 3, na Dolnym Śląsku funkcjonuje 11 jednostek zaliczanych do grupy III. Ich liczba w ostatnim okresie nie wzrasta, szczególnie w grupie agencji rozwoju regionalnego. Prowadzą one bardzo ożywioną działalność informacyjną, szkoleniową, zajmują się rozwiązywaniem problemów lokalnych. Znaczna część tych instytucji działa w skali ponadregionalnej.

Oprócz wymienionych instytucji na obszarze Dolnego Śląska zarejestrowanych jest ok. 35 IOB, które albo wykazują się mniejszą aktywnością, albo nie funkcjonują, są w fazie rozwiązywania (likwidacji) bądź nie udzieliły informacji o swojej

Tabela 2. Grupa II. Stowarzyszenia, towarzystwa gospodarcze, fundacje

Lp.	Nazwa	Siedziba	Usługi
1	2	3	4
1	Stowarzyszenie Tekstylne Polski Zachodniej	Lwówek Śl.	Reprezentowanie interesów gospodarczych zrzeszonych podmiotów, podejmowanie działań na rzecz ożywienia gospodarczego i rozwoju przemysłu tekstylnego, pobudzanie i wspieranie inicjatyw gospodarczych członków, współpracy, kooperacji podmiotów gospodarczych w kraju i za granicą, udziału członków w kursach i szkoleniach, promocja oraz gromadzenie i udzielanie informacji nt. dostępu do środków pomocowych UE.
2	Stowarzyszenie Rozwoju Przedsiębiorczości i Rynku Pracy	Kowary	Punkt konsultacyjno-doradczy
3	Powiatowe Stowarzyszenie Inicjatyw Gospodarczych w Lwówku Śląskim Starostwo Powiatowe	Lwówek Śl.	Prowadzenie Inkubatora Przedsiębiorczości, Funduszu Porąceń Gwarancyjnych, Ośrodka Wspierania Przedsiębiorczości, jednostki szkolącej, centrum wspierania przedsiębiorczości, siedziby organizacji okołobiznesowych z terenu powiatu.
4	Stowarzyszenie Biznesu Ziemi Kamiennogórskiej	Kamienna Góra	Ośrodek Wspierania Przedsiębiorczości, jednostka szkoląca, centrum wspierania przedsiębiorczości.
5	Stowarzyszenie Przedsiębiorców Gminy Długoleka	Wrocław	Reprezentacja interesów przedsiębiorców skupionych w stowarzyszeniu, inspirowanie przedsięwzięć służących rozwojowi gospodarczemu firm.
6	Stowarzyszenie Przedsiębiorców Ziemi Kobierzyckiej	Kobierzyce	Reprezentacja interesów przedsiębiorców skupionych w stowarzyszeniu, inspirowanie przedsięwzięć służących rozwojowi gospodarczemu firm.
7	Stowarzyszenie Przedsiębiorców Kąteckich	Kąty Wrocławskie	Reprezentacja interesów przedsiębiorców skupionych w stowarzyszeniu, inspirowanie przedsięwzięć służących rozwojowi gospodarczemu firm.
8	Stowarzyszenie Inicjatyw Gospodarczych „Nysa”	Zgorzelec	Reprezentacja interesów przedsiębiorstw skupionych w stowarzyszeniu, inspirowanie przedsięwzięć służących rozwojowi gospodarczemu firm. Działalność transgraniczna.
9	Stowarzyszenie Współpracy Polska Wschód o/Dolnośląski	Wrocław	Promocja polskich przedsiębiorstw na rynkach wschodnich, organizowanie konferencji, misji gospodarczych.
10	Oddział Terenowy Stowarzyszenia „Wolna Przedsiębiorczość” Centrum Wspierania Biznesu w Świdnicy	Świdnica	Stowarzyszenie, instytucja doradczo-szkoleniowa dla istniejących firm oraz osób podejmujących działalność gospodarczą.
11	Stowarzyszenie Rozwoju Przedsiębiorczości Centrum Wspierania Biznesu	Wrocław	PKD, usługi konsultacyjno-doradcze dla MŚP. Informacja gospodarcza. Informacja dotycząca środków pomocowych UE.

1	2	3	4
12	Rada Feder. Stow. N-T Zagłębia Miedziowego NOT	Legnica	
13	Bolesławieckie Towarzystwo Gospodarcze	Bolesławiec	Promocja MŚP, udzielanie pomocy w kojarzeniu partnerów gospodarczych, działania konsultacyjno-doradcze i szkoleniowe dla przedsiębiorców. Informacja o środkach pomocowych UE.
14	Fundacja Centrum Wspierania Przedsiębiorczości	Zgorzelec	PKD, wspieranie MŚP i osób rozpoczynających działalność gospodarczą. Informacja gospodarcza. Organizowanie szkoleń oraz konferencji. Informacja o środkach pomocowych UE.
15	Fundacja Wałbrzych 2000	Wałbrzych	PKD. Wałbrzyski inkubator przedsiębiorczości. Wynajem pomieszczeń dla początkujących firm. OWP szkolenia i kursy. Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości – udzielanie pożyczek dla firm, które chcą zatrudnić bezrobotnych.
16	Łoża Dolnośląska BCC (wrocławski oddział BCC)	Wrocław	Działalność lobbingowa na rzecz przedsiębiorców, dostarczanie informacji, organizowanie spotkań przedsiębiorców z osobistościami świata polityki i gospodarki.
17	Business Club Zgorzelec	Zgorzelec	Reprezentowanie zrzeszeń podmiotów, wspieranie działań przedsiębiorców, nawiązywanie kontaktów gospodarczych z partnerami krajowymi i zagranicznymi, promocja produktów i usług, podejmowanie działań integrujących środowisko gospodarcze.

Źródło: UMWD-DRG, materiały wewnętrzne, opr. L. Pieczyński, 2006.

Tabela 3. Grupa III. Agencje rozwoju regionalnego, centra transferu technologii, centra wspierania biznesu, fundusze, parki technologiczne, parki przemysłowe

Lp.	Nazwa	Siedziba	Usługi
1	2	3	4
1	Agencja Rozwoju Regionalnego AGROREG SA	Nowa Ruda	PKD, usługi finansowe, lokowanie funduszu pożyczkowego Ziemi Kłodzkiej, usługi szkoleniowe i doradztwo dla MŚP. Punkt szans, giełda pracy. Noworudzkie Centrum Przedsiębiorczości – inkubator przedsiębiorczości, udział w programach pomocowych UE, giełda ofert współpracy.
2	Agencja Rozwoju Regionalnego ARLEG SA	Legnica	PKD Ośrodek KSU. Programy pomocowe UE, szkolenia, seminaria, konferencje, kojarzenie partnerów gospodarczych, oferty współpracy, organizowanie misji gospodarczych, informacja gospodarcza.
3	Wrocławska Agencja Rozwoju Regionalnego SA	Wrocław	RIF, PKD, Centrum Obsługi Inwestora. Szkolenia, konferencje. inwestorstwo zastępcze. Projekty odrzańskie.

Tabela 3, cd.

1	2	3	4
4	Karkonoska Agencja Rozwoju Regionalnego SA w Jeleniej Górze	Jelenia Góra	Udzielanie wsparcia finansowo-kapitałowego, tworzenie nowych jednostek produkcyjnych i usług. Upowszechnienie dostępu do informacji gospodarczej, pośrednictwo w nawiązywaniu kontaktów gospodarczych z zagranicą. Polsko-Niemiecka Giełda Kooperacyjna. Program aktywizacji zawodowej. Pożyczki dla MŚP. Organizowanie targów budowlanych, szkolenia, współpraca transgraniczna.
5	Dolnośląska Agencja Rozwoju Regionalnego SA	Wałbrzych	PKD, Ośrodek KSU, Regionalne Centrum Informacji Europejskiej, Agencja Pracy Czasowej, organizowanie szkoleń, konferencji, targów i wystaw.
6	Wrocławskie Centrum Transferu Technologii	Wrocław	Ośrodek przekazu innowacji, IRC West Poland, Regionalny Punkt Kontaktowy ds. 6 (7) Programu Ramowego, ośrodek KSU, PKD. Misją WCTT jest stworzenie pomostu między nauką a przemysłem oraz wspieranie przedsiębiorczości w regionie przez informację i umożliwianie dostępu do europejskich i krajowych programów pomocowych. WCTT pomaga w poszukiwaniu zagranicznych partnerów, technologii i innowacji oraz wspiera działalność eksportową przez międzynarodowy transfer technologii. Współpraca międzynarodowa.
7	Dolnośląskie Centrum Wspierania Biznesu	Wrocław	Współpracujący z Krajową Izbą Gospodarczą administrator regionalny mający wyłączność na realizację przedsięwzięć gospodarczych: godło promocyjne „Teraz Polska” oraz program „Fair Play” na Dolnym Śląsku.
8	Euro Info Centre	Wałbrzych	Ośrodek Informacji Europejskiej udziela szczegółowych informacji o unijnych programach realizowanych w Polsce, udziela pomocy w poszukiwaniu zagranicznych partnerów, organizuje warsztaty, szkolenia, seminaria i konferencje dla przedsiębiorców.
9	Wrocławski Park Technologiczny SA	Wrocław	Dolnośląski Inkubator Przedsiębiorczości. Misją WPT jest tworzenie warunków do wykorzystania naukowego i przemysłowego potencjału Wrocławia oraz regionu.
10	Convention Bureau Wrocław	Wrocław	Promocja turystyki biznesowej, kongresowej, organizowanie misji wyjazdowych na Futuralia (forum gospodarcze przedsiębiorców z całego świata).
11	Fundusz MIKRO (oddział we Wrocławiu)	Wrocław	Udzielanie małych pożyczek na preferencyjnych warunkach dla przedsiębiorców MŚP.

Źródło: UMWD-DRG, materiały wewnętrzne, opr. L. Pieczyński, 2006.

działalności w uzgodnionym terminie i dlatego nie zostały sklasyfikowane i podane ocenie swych funkcji³. Są to (w porządku alfabetycznym):

- Agencja Inicjatyw Lokalnych w Wałbrzychu, w przeszłości Biuro Stowarzyszone Fundacji Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych w Warszawie,

³ Wykaz tych IOB nie jest katalogiem wartościującym ich działalność, a jedynie informacją formalną.

- Agencja Mienia „Reliquum” w Wałbrzychu,
- Agencja Przekształceń Własnościowych w Wałbrzychu,
- Cech Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorców w Jeleniej Górze,
- Cech Rzemiosł Różnych w Kamiennej Górze,
- Cech Rzemiosł Różnych w Kłodzku,
- Fundacja – Wałbrzyska Inicjatywa Społeczno-Gospodarcza,
- Fundusz Regionu Wałbrzyskiego w Wałbrzychu,
- Jeleniogórskie Stowarzyszenie Kupców w Jeleniej Górze,
- Jeleniogórska Rada Producentów w Jeleniej Górze,
- Karkonoskie Towarzystwo Inwestycyjne w Jeleniej Górze,
- Polskie Zrzeszenie Hoteli, Oddział w Jeleniej Górze,
- Regionalny Związek Pracodawców w Jeleniej Górze,
- Regionalny Związek Pracodawców w Kamiennej Górze,
- Regionalny Związek Pracodawców w Lubaniu,
- Serwis Gospodarczy Eurodatenbank (EDB) w Zgorzelcu,
- Stowarzyszenie Business Club w Wałbrzychu,
- Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Nysa w Jeleniej Górze,
- Stowarzyszenie Gmin Ziemi Kłodzkiej w Kłodzku,
- Stowarzyszenie Kupcy i Handlowcy w Jeleniej Górze,
- Stowarzyszenie Pomocy Gospodarczej „Pogórze” w Podgórzynie,
- Stowarzyszenie Potrzebujących i Pomagających „Razem” w Jeleniej Górze,
- Stowarzyszenie Producentów Rolnych w Zgorzelcu,
- Stowarzyszenie Promocji i Rozwoju Przedsiębiorczości w Jeleniej Górze,
- Stowarzyszenie Prywatnej Działalności Gospodarczej w Bogatyni,
- Sudecki Związek Pracodawców w Wałbrzychu,
- Towarzystwo Inicjatyw Gospodarczych „Nysa Łużycka” w Zgorzelcu,
- Towarzystwo Inicjatyw Gospodarczych w Wałbrzychu,
- Wojewódzkie Stowarzyszenie Kupców i Innych Osób Prowadzących Działalność Gospodarczą „Wokulski” w Wałbrzychu,
- Zrzeszenie Prywatnego Handlu i Usług w Jeleniej Górze,
- Zrzeszenie Prywatnego Handlu i Usług w Wałbrzychu,
- Zrzeszenie Prywatnego Transportu w Jeleniej Górze,
- Zrzeszenie Zakładów Pracy Chronionej w Jeleniej Górze,
- Związek Kupców i Agentów Handlowych w Lubaniu,
- Związek Pracodawców Powiatu Kamiennogórskiego.

Do najbardziej aktywnych instytucji zajmujących się rozwojem biznesu (przedsiębiorczości) na Dolnym Śląsku należy zaliczyć ok. 60 IOB. Ich liczba się zmienia i jako tako nie jest istotna, lecz ważniejsza jest ich rola w rozwoju przedsiębiorczości. Część tych instytucji uczestniczy w tym bezpośrednio, inne pośrednio, jedne mają zasięg działania ogólnokrajowy, inne regionalny czy nawet lokalny. W praktyce międzynarodowej np. w Niemczech najczęściej wymienia się następujące funkcje IOB: doradztwo organizacyjne, doradztwo prawne, doradztwo

finansowe, kształcenie, konsulting, promocję, udział w restrukturyzacji i programach naprawczych, reprezentację na zewnątrz, udzielanie informacji. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP), która wydaje się najbardziej reprezentatywna w przeprowadzanej analizie, usługi swoje dzieli na: doradztwo, szkolenia, udzielanie informacji, pomoc finansową i proinnowacyjność.

Należy pamiętać, że formalnie najważniejszą rolę w tworzeniu warunków dla rozwoju przedsiębiorczości na Dolnym Śląsku odgrywają władze samorządowe, a konkretnie Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego (UMWD) i Departament Rozwoju Gospodarczego. Nie są to wszystkie instytucje rozwijające i wspierające rozwój przedsiębiorczości w województwie dolnośląskim. Lista nie ma charakteru rankingu i jest wynikiem doboru losowego. Z powyższego zestawienia widoczna jest zasadnicza koncentracja instytucji wspierających rozwój przedsiębiorczości we Wrocławiu. Poza Wrocławiem istotne miejsce zajmują instytucje zlokalizowane w Wałbrzychu, Legnicy, Jeleniej Górze, nieliczne są w innych ośrodkach lokalnych. Szczególne miejsce zajmuje tu graniczne miasto Zgorzelec.

I tak pierwszy obszar aktywności IOB to kojarzenie partnerów gospodarczych i wypracowywanie modelu ich wzajemnej współpracy. W tej kwestii najważniejsze są izby przemysłowe i handlowe, a także stowarzyszenia gospodarcze. Wspierającą rolę odgrywają stowarzyszenia lokalne, a nawet związki pracodawców czy inne struktury, np. centra transferu technologii czy centra informacji gospodarczej. Istotne znaczenie ma współpraca samorządów lokalnych i regionalnych (współpraca miast itp.).

Drugim obszarem jest gromadzenie informacji gospodarczej na potrzeby rozwoju przedsiębiorczości. W tym względzie czołowe miejsce zajmuje Główny Urząd Statystyczny – Urząd Statystyczny we Wrocławiu. Liczne publikacje są cennym źródłem informacji gospodarczej. Rokrocznie ukazują się nowe pozycje o dużych walorach użytkowych, pozwalające na dokonywanie pogłębionych analiz. Statystyczne dane gospodarcze są przekazywane podmiotom gospodarczym poprzez systemy oficjalne, IOB przygotowują także liczne analizy specjalistyczne i ekspertyzy tematyczne we współpracy np. z pracownikami szkół wyższych regionu na temat ruchu turystycznego, prywatyzacji, rozwoju handlu itp. Opracowania te są skrupulatnie analizowane przez przedstawicieli biznesu zarówno krajowego, jak i zagranicznego. Trwają prace nad taką bazą danych. Znaczna część danych gospodarczych jest udostępniana bezpłatnie, inne są gromadzone i przetwarzane na zasadach rynkowych przez kompetentne instytucje. Analizowane IOB nie stworzyły dotychczas banku danych gospodarczych, w tej kwestii trwają prace w UMWD.

Trzeci obszar to pomoc prawna i organizacyjna w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, przede wszystkim przy powoływaniu nowych przedsiębiorstw. W tej kwestii ważną funkcję spełniają izby gospodarcze i niektóre IOB skierowane na rozwój lokalnej przedsiębiorczości, np. cechy rzemieślnicze czy instytucje do-

radztwa gospodarczego. Po polskiej stronie kwestie te są przedmiotem doradztwa lub konsultingu gospodarczego rozumianego jako działalność specjalistyczna prowadzona przez niektóre IOB. IOB preferują więc doradztwo gospodarcze jako rodzaj czynności skierowanych także na rozwój przedsiębiorczości w skali lokalnej czy regionalnej. Działalność doradcza jest określana jako konsulting lub zaliczana do konsultacyjnej działalności podmiotu, który ją świadczy. W zasadzie wszystkie instytucje realizują to zadanie, szczególnie agencje rozwoju regionalnego i izby gospodarcze. Ma to istotne znaczenie dla rozwoju przedsiębiorczości, co podnoszą szczególnie eksperci.

Ostatnia kwestia to współdziałanie IOB na rynkach krajów trzecich. IOB poszukują dla swoich partnerów rynków zbytu zgodnie z zawartymi umowami bądź na zasadach ogólnych. Wpływa to korzystnie na rozwój przedsiębiorczości, szczególnie w grupie małych i średnich przedsiębiorstw. Nie dopracowano się jednak modelu wzajemnej współpracy dla rozwoju biznesu w skali regionalnej. Występują nieliczne przykłady współdziałania IOB w zakresie promocji czy planowania przestrzennego. Oczekiwania w tym zakresie są jednak znacznie większe.

5. Uwagi końcowe

Rozwój przedsiębiorczości na Dolnym Śląsku jest procesem niezwykle złożonym. Z przeprowadzonej analizy można wysnuć następujące wnioski.

1. Instytucje zajmujące się rozwojem przedsiębiorczości na obszarze Dolnego Śląska cechuje zróżnicowana aktywność. Wyraźnie uprzywilejowaną pozycję ma miasto Wrocław, w którym ma swą siedzibę większość IOB o zasadniczej roli regionalnej i ponadregionalnej.

2. Przestrzeń gospodarcza Dolnego Śląska jest obiektem działań IOB w innych miejscowościach (poza aglomeracją wrocławską), które to IOB spełniają funkcję kompatybilną wobec stolicy Dolnego Śląska.

3. IOB obejmują swym zasięgiem całą przestrzeń gospodarczą Dolnego Śląska i nie występuje zjawisko obszarów o szczególnie obniżonej aktywności w tym zakresie. Szczególnie korzystna sytuacja w zakresie rozwoju przedsiębiorczości jest we Wrocławiu i Wałbrzychu, Jeleniej Górze czy Legnicy i w bliskiej okolicy tych miast.

4. Aktywność IOB jest wyraźnie zróżnicowana, na co wskazują samorządy lokalne oraz dokumenty UMWD, przede wszystkim Dolnośląskiej Rady Gospodarczej. Po wstąpieniu RP do UE IOB udzielają pomocy małym i średnim przedsiębiorcom w ich rozwoju i pozyskiwaniu środków UE na te cele. Dotychczasowa działalność wielu tych instytucji jest oceniana krytycznie, m.in. w zakresie aktywizacji eksportu w regionie.

5. Celowa jest większa koordynacja, także w skali transgranicznej, działalności tych instytucji, przede wszystkim na szczeblu Urzędu Marszałkowskiego

Województwa Dolnośląskiego (UMWD). Występują powielanie inicjatyw, a nawet elementy tzw. „niezdrowej konkurencji”.

6. Korzystny wpływ na rozwój przedsiębiorczości mają przedsięwzięcia o charakterze transgranicznym. Współdziałanie polskich IOB z podobnymi instytucjami np. z Niemiec czy Republiki Czeskiej, a także innych krajów, wpływa korzystnie na rozwój przestrzenny regionu i współpracę w skali międzynarodowej. Przykładem takich działań są takie imprezy, jak Forum Polityczne i Gospodarcze Polsko-Niemieckie w Krzyżowej, Futuralia we Wrocławiu, Dni Gospodarcze, Targi Turystyczne. Korzystny wpływ na rozwój przedsiębiorczości mają liczne przedsięwzięcia targowo-wystawiennicze.

Literatura

- [1] Brdulak J., Kulikowski M., *Przedsiębiorczość stymulatorem rozwoju gospodarczego*, Instytut Wiedzy, Warszawa 2004.
- [2] Gregorczyk S., Romanowska M., Sopińska A., *Przedsiębiorczość bez tajemnic*, WSP, Warszawa 2002.
- [3] Kent C.A., *Rola przedsiębiorcy w gospodarce*, Fundacja Gospodarcza NSZZ „Solidarność”, Gdańsk 2001.
- [4] Klasik A., *Strategie regionalne. Formułowanie i wprowadzanie w życie*, AE, Katowice 2002.
- [5] *Międzynarodowe stosunki gospodarcze*, J. Rymarczyk (red.), PWE, Warszawa 2006.
- [6] *Rocznik statystyczny województwa dolnośląskiego 2005*, Urząd Statystyczny we Wrocławiu, Wrocław 2005.
- [7] *Zmiany sytuacji społecznej na Dolnym Śląsku w latach 1998-2002*, AE, Wrocław 2005.

SPATIAL AND INSTITUTIONAL ASPECTS OF ENTREPRENEURSHIP'S DEVELOPMENT ON EXAMPLE OF LOWER SILESIA

Summary

The aim of the elaboration is to present spatial and institutional aspects of entrepreneurship's development in Lower Silesia. The author shows spatial aspects of entrepreneurship development. First of all he shows the connection between this aspect with institutional aspect. The main thesis of the research is: Polish Agency of Entrepreneurship Development has the essential significance in the development of entrepreneurship in Lower Silesia. In Wrocław – the metropolitan kernel and capital of the region – the main role in entrepreneurship's development play business supporting institutions. Such institutions play compatible role in other cities, first of all in Walbrzych, Legnica, Jelenia Góra and some other towns in the region. Their significance in the entrepreneurship's development is different in comparison with the significance of such institutions localized in Wrocław. In the end of the elaboration there are evaluations which should be used in the development of the entrepreneurship in Lower Silesia.

Franciszek Adamczuk – dr, st. wykładowca w Katedrze Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu.